

Suffering & Prosperity: A Jewish Philosophical Exploration

Lecture 1: The Problems of Evil

David Hume, *Dialogues Concerning Natural Religion*, Part 10

Epicurus' old questions are unanswered. Is he willing to prevent evil, but not able? Then he is impotent. Is he able, but not willing? Then he is malevolent. Is he both able and willing? Whence then is evil?

C.S Lewis, *The Problem of Pain*, ch. 2

'If God were good, He would wish to make His creatures perfectly happy, and if God were almighty He would be able to do what He wished. But the creatures are not happy. Therefore, God lacks either goodness, or power, or both.' This is the problem of pain, in its simplest form.

G.W. Leibniz, *Essays of Theodicy on the Goodness of God, the Freedom of Man, and the Origin of Evil*

The *difficulties* are distinguishable into two classes...The other kind concerns the conduct of God, and seems to make him participate too much in the existence of evil, even though man be free and participate also therein. And this conduct appears contrary to the goodness, the holiness and the justice of God, since God co-operates in evil as well physical as moral, and co-operates in each of them both morally and physically...all the reality and what is termed the substance of the act in sin itself is a production of God, since all creatures and all their actions derive from him that reality they have. Whence one could infer not only that he is the physical cause of sin, but also that he is its moral cause...For an action is not, for being evil, the less dependent on God. Whence one will come at last to the conclusion that God does all, the good and the evil, indifferently; unless one pretend with the Manichaeans that there are two principles, the one good and the other evil.

קהלת ח:י"ד

יד יש-הַבֵּל, אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל-הָאָרֶץ, אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים, וְיֵשׁ רְשָׁעִים שְׂמֹנִיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים: אֲמַרְתִּי, שְׂגֹם-זֶה הַבֵּל.
14 There is a vanity which is done upon the earth: that there are righteous men, unto whom it happeneth according to the work of the wicked; again, there are wicked men, to whom it happeneth according to the work of the righteous--I said that this also is vanity.

קהלת ט:ב-ג

ב הַכֹּל כְּאֶשֶׁר לְכֹל, מִקֶּרֶה אֶחָד לְצַדִּיק וְלָרָשָׁע לְטוֹב וְלַרְשָׁעוֹר וְלַטָּמֵא, וְלִזְבָּח, וְלֶאֱשֶׁר אֵינְנוּ זֹבְחִים: כְּטוֹב, כְּחָטָא--הַנִּשְׁבָּע, כְּאֲשֶׁר שְׂבוּעָה יִרְאֵה.
2 All things come alike to all; there is one event to the righteous and to the wicked; to the good and to the clean and to the unclean; to him that sacrificeth and to him that sacrificeth not; as is the good, so is the sinner, and he that sweareth, as he that feareth an oath.
ג זֶה רָע, בְּכֹל אֲשֶׁר-נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם--כִּי-מִקֶּרֶה אֶחָד, לְכֹל; וְגַם לֵב בְּנֵי-הָאָדָם מְלֵא-רָע וְהוֹלְלוֹת בְּלִבָּבָם, בְּחַיֵּיהֶם, וְאַחֲרָיו, אֶל-הַמֵּתִים.
3 This is an evil in all that is done under the sun, that there is one event unto all; yea also, the heart of the sons of men is full of evil, and madness is in their heart while they live, and after that they go to the dead.

ירמיהו י"ב: א-ג

א צדיק אתה יהוה, כי אריב אליך; אך משפטים, אִדְבַּר אִתְּךָ, מִדּוֹעַ דְּרֹךְ רָשָׁעִים צְלָחָה, שְׁלוֹ כָּל-בְּגָדֵי בְּגָדֵי.
 1 Right wouldest Thou be, O LORD, were I to contend with Thee, yet will I reason with Thee: Wherefore doth the way of the wicked prosper? Wherefore are all they secure that deal very treacherously?

ברכות ז.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוֹם רַבִּי יוֹסֵי: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים בְּקִשׁ מֹשֶׁה מִלִּפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנָתַן לוֹ..בְּקִשׁ לְהוֹדִיעוֹ דְּרָכָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנָתַן לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "הוֹדִיעֵנִי נָא אֶת דְּרָכֶיךָ", אָמַר לִפְנֵי: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! מִפְּנֵי מָה יֵשׁ צְדִיק וְטוֹב לוֹ, וְיֵשׁ צְדִיק וְרַע לוֹ, יֵשׁ רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, וְיֵשׁ רָשָׁע וְרַע לוֹ?

And Rabbi Yohanan said in the name of Rabbi Yosei regarding Moses' request that the Divine Presence rest upon Israel as it once had: Moses requested three things from the Holy One, Blessed be He, at that time, all of which were granted him....Lastly, Moses requested that the ways in which God conducts the world be revealed to him, and He granted it to him, as it is stated: "Show me Your ways and I will know You" (Exodus 33:13). Moses said before God: Master of the Universe. Why is it that the righteous prosper, the righteous suffer, the wicked prosper, the wicked suffer?

ספר העקרים מאמר ד פרק ז

וגם הנביאים המאמינים בהשגחה ומפרסמים אותה בעולם, והחכמים התורניים, נמצאו מתלוננים על שתי המידות הללו: אם על טובות הרשע, אם על רעת הצדיק.

ואף על פי שאין התלונות שוות, **שהתלונה ברשע וטוב לו אמיתית וקשה מאוד**, מצד היות כל האנשים רואים בעיניהם רשעת הרשע, בהיותו עובד עבודה זרה ומגלה עריות ושופך דמים ועושה עוול וחמס מפורסם, ואין פחד אלוהים לנגד עיניו, ועם כל זה מעשיו מצליחים.

וזה מביא את כל האנשים לספק בהשגחה. כמאמר מדוע דרך רשעים צלחה) ?ירמיה י"ב.

אבל התלונה מצדיק ורע לו אינה קשה כל כך, שאין העוול גלוי אל בני האדם, שהכל יודיען כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, אם מועט ואם הרבה, ואם יגיעו לצדיק רעות - אין זה זר אצלם, שיאמרו אולי חטא בפועל במסתרים במקום אשר אין רואה אלא השם, והמחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי. או אולי חטא במחשבה.

Mark Johnston, *Surviving Death*

Let us try another way to make the threat come alive. Consider Qoheleth's remark, "The battle does not always go to the strong, nor the race to the swift, nor wealth to men of understanding." Compare Ogden Nash's ditty, which indicates something of the actual character of human life:

The rain it raineth every day
 On the just and the unjust fellas,
 But mainly on the just because,
 The unjust have stolen their umbrellas.

We can go further than Qoheleth and the ditty, and imagine a quasi-demonic scenario in which the signs are unequivocally reversed; where goodness is systematically punished, and wickedness systematically rewarded: Rwanda, Kosovo, Moscow after the collapse of the Soviet Union, parts of Iraq under Saddam, and, sadly, parts of Iraq to this very day. Now we understand perfectly well what morality requires of us in such a scenario; it requires that we soldier on in the name of the good, whatever punishments the demons deliver. This is moral heroism, and deeply admirable as such. But it is also clear that the quasi-demonic scenario is *morally* repellent: It is one that a moral being, just because of what morality is, should hope never to inhabit.

Abraham Joshua Heschel, *God in Search of Man*

The dreadful confusion, the fact that there is nothing in this world that is not a mixture of good and evil, of holy and unholy, of silver and dross, is, according to Jewish mysticism, the central problem of history and the ultimate issue of redemption. The confusion goes back to the very process of creation.

"When God came to create the world and reveal what was hidden in the depths and disclose the light out of darkness, they were all wrapped in one another, and therefore light emerged from darkness, and from the impenetrable came forth the profound. So, too, from good issues evil and from mercy issues judgment, and all are intertwined, the good impulse and the evil impulse. . . ."⁹

דגל מחנה אפרים (ר' משה חיים אפרים) בראשית פרשת ויצא

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כת, טז). יש לומר דיצוע שהגלות מכונה בשם שינה והיינו הסתלקות והסתרת פנים של ה' חס ושלוש כמו שכתוב (דברים ל"א, י"ח) ואנכי הסתר אסתיר פני וגוי והגאולה הוא כשה' מגלה עצמו על ידי אור התורה על דרך התעוררי התעוררי כי בא אורך היינו שיתעורר מן השינה כי בא אור התורה והתגלות ה' יתברך כביכול, וזהו ואנכי הסתר אסתיר פני היינו שאסתיר התורה והאור שלה שהוא כלול באנכי וממילא יהיה אסתיר פני חס ושלוש כי הוא התגלות פניו כביכול על ידי אור התורה שמאיר למשתדלים בה וזהו אנכי ה' אלהיך היינו אנכי שהוא כללות כל התורה הוא השם הוי"ה ברוך הוא שהוא התגלות השם על ידי התגלות אור התורה כי כל התורה שמותיו של הקב"ה והוא שמרמז הפסוק ויקץ יעקב משנתו היינו מן הגלות הנמשל לשינה כמו היינו כחולמים (תהלים קכ"ו, א') ונתגלה השם הוי"ה ברוך הוא אז ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, אנכי היינו אור התורה הכלולה באנכי לא ידעתי שאוכל ליחד שהוא דעת על ידי התורה מפני שהיה עד הנה בהסתרת פנים אבל עתה נתגלה אור פניו על ידי אור תורתו והבן:

קול מבשר (ר' שמחה בונם מפרשיסחה) ויצא א'

ויחלום' על דרך המבואר בבחינת עולם שעוה"ז הוא החלום

מורה הנבוכים ג:

לכן ראוי שנביא לידיעתך את דעתנו אנו בעניין זה על-פי מה שמצריך העין הפילוסופי. שהרי אתה יודע שהמסיר את המעצור הוא המניע מבחינת-מה'. אם, למשל, מישור מסיר עמוד מתחת לקרש, והקרש נופל מכובדו הטבעי, אנו אומרים שמי שהסיר את העמוד הניע את הקרש. זה כבר הוזכר ב"פיסיקה"⁸. באותו אופן גם נגיד על מי שהסיר סגולה כלשהי שההוא יצר את ההקצף ההוא, אף-על-פי שההקצף אינו דבר נמצא. וכמו שאנו אומרים על המכבה נר בלילה שהוא יצר את החושך, כן אנו אומרים על מי שהשחית את העין שהוא עשה את העיוורון, אף-על-פי שהחושך והעיוורון הם הקצרים ואינם זקוקים לפועל. על-פי הפירוש הזה מתבררים דברי ישעיה: יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא רע (ישעיה מ"ה, 7)⁹, כי החושך והרע הם הקצרים. התבונן כיצד לא אמר עושה חושך ולא אמר עושה רע מפני שאינם דברים נמצאים שתתלה בהם עש"ה¹⁰. הוא

אחרי הקדמות אלה ידוע בוודאות שאין לומר בשום אופן שהאל יתגדל ויתרומם עושה רע בעצם¹⁷, כונתי שהוא יתעלה יתכוון בכונה ראשונית לעשות רע. זה אינו אפשרי. אלא מעשיו יתעלה כולם טוב צרוף. כי הוא אינו עושה אלא מציאות, וכל מציאות היא טוב. הרעות כולן הקצרים¹⁸, אשר עשייה אינה תופסת בהם אלא מן הבחינה שהסברנו, שהוא מביא לידי מציאות את החומר בטבעו זה שיש לו, שהוא קשור – כידוע – תמיד להקצף. לכן החומר הוא הסיבה לכל השחתה ולכל רע. לכן כל מה שלא הביא האל לידי מציאות לו את החומר הזה אינו נשחת ושום רע לא ידבק בו¹⁹. מכאן שאמיתת עשיותו של האל כולה טוב, מכיוון שהיא מציאות²⁰. לכן אומר הספר אשר האיר את מחשכי העולם²¹:

Eliezer Berkovitz, *Faith after the Holocaust*

It is needless to say that certainly after the holocaust such naïve and well-meaning ideas have become more untenable than ever. The evil that created the ghettos and the death camps and ruled them with an iron fist was no mere absence of the good. It was real, potent, absolute.

Bertrand Russell, *The Elements of Ethics*

And the belief that, as a matter of fact, nothing that exists is evil, **is one which no one would advocate except a metaphysician defending a theory. Pain and hatred and envy and cruelty are surely things that exist, and are not merely the absence of their opposites;** but the theory should hold that they are indistinguishable from the blank unconsciousness of an oyster. Indeed, it would seem that this whole theory has been advanced solely because of the unconscious bias in favour of optimism, and that its opposite is logically just as tenable. We might urge that evil consists in existence, and good in non-existence; that therefore the sum-total of existence is the worst thing there is, and that only non-existence is good. Indeed, Buddhism does seem to maintain some such view. It is plain that this view is false; but logically it is no more absurd than its opposite

תהלים ע"ד

- יב** ואלהים, מלְכִי מִקְדָּם ; פִּעַל יְשׁוּעוֹת, בְּקִרְבַּ הָאָרֶץ. **12** Yet God is my King of old, working salvation in the midst of the earth.
- יג** אַתָּה פִּירַרְתָּ בְּעֹזֶךָ גַּם ; שִׁבַרְתָּ רֵאשֵׁי תַנִּינִים, עַל-הַמַּיִם. **13** Thou didst break the sea in pieces by Thy strength; Thou didst shatter the heads of the sea-monsters in the waters.
- יד** אַתָּה רִצַּצְתָּ, רֵאשֵׁי לִוְיָתָן ; תִּתְנַגְנוּ מֵאֲכָל, לְעַם לְצִיִּים. **14** Thou didst crush the heads of leviathan, Thou gavest him to be food to the folk inhabiting the wilderness.
- טו** אַתָּה בָּקַעְתָּ, מַעְיָן וְנַחַל ; אַתָּה הוֹבֵשֶׁת, נְהָרוֹת אֵיתָן. **15** Thou didst cleave fountain and brook; Thou driedst up ever-flowing rivers.
- טז** לְךָ יוֹם, אֶף-לְךָ לַיְלָה ; אַתָּה הַכִּינֹתָ, מֵאוֹר וְשֶׁמֶשׁ. **16** Thine is the day, Thine also the night; Thou hast established luminary and sun.
- יז** אַתָּה הַצַּבְתָּ, כָּל-גְּבוּלוֹת אֶרֶץ ; קַיָּץ וְחֹרֶף, אַתָּה יִצְרָתָם. **17** Thou hast set all the borders of the earth; Thou hast made summer and winter.

Jon Levenson, *Creation and the Persistence of Evil: The Jewish Drama of Divine Omnipotence*

Psalm 74:12-17 attests eloquently to an Israelite myth of combat between God and aquatic beasts, followed by his triumphant act of world ordering. This is a myth that speaks of God's total mastery not as something self-evident, unthreatened, and extant from all eternity, but as something won, as something dramatic and exciting. (p. 9)